

בבית המשפט העליון

בש"פ 6506/07

בפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העורר: אחמד קורד

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בב"ש
9598/07 מיום 5.7.07 שניתנה על ידי השופט יהונתן עדיאל

תאריך הישיבה: ט"ו באלול התשס"ז (29.8.07)

בשם העורר: עו"ד לאה צמל

בשם המשיבה: עו"ד גאולה כהן

החלטה

1. בכתב אישום שהוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים נטען, כי העורר ושלווה אחרים – מחמד פראח, מחמד קסראוי ועפיף עבדין (להלן: "פראח", "קסראוי" ו"עבדין" בהתאמה) היו פעילים באגודת "וועדת הצדקה בא-רם ודחיית אל בריד" (להלן: "הוועדה") אשר שימשה, לפי המיוחס בכתב האישום, כצינור להעברת כספים מגופים של ארגון "החמאס" בחוץ-לארץ לפעילי הארגון בירושלים. באישום הראשון נטען, כי העורר ויתר הנאשמים קיבלו כספים עבור הוועדה מאת "קואליציית הצדקה" ("אאתלאף אלח'יר") אשר הוכרזה על ידי שר הביטחון כהתאחדות בלתי מותרת לפי תקנה 84(1)(ב) לתקנות ההגנה (להלן: "הקואליציה"). הקואליציה, כך כתב האישום, היא ארגון גג המאגד עשרות ארגונים איסלאמיים מרחבי העולם והיא מנוהלת בידי שייח' קרדאוי המזוהה עם הזרם הקיצוני של ארגון "האחים המוסלמים" אשר נתן תוקף הלכתי לביצועם של פיגועי התאבדות. לפי המיוחס, החל משנת 1999 קיבלו העורר ויתר הנאשמים מן הקואליציה וגופים הפועלים מטעמה כספים בסכום כולל של 17.5 מיליון ש"ח, כאשר לצורך קבלת הכספים הם עמדו בקשר רציף עם פעילי הקואליציה

ומוסדותיה. בגין אלה, יוחסו לעורר וליתר הנאשמים עבירות של פעולה ברכוש טרור, לפי סעיף 9(2) רישא לחוק איסור מימון טרור, התשס"ה – 2005 (להלן: "חוק איסור מימון טרור"); ביצוע שירות התאחדות בלתי מותרת, לפי סעיפים 85(1)(ג) ו-73 לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945 (להלן: "תקנות ההגנה"); ומגע עם סוכן חוץ, לפי סעיף 114 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").

באישום השני נטען, כי סמוך לחודש אוקטובר 2005, קיבלה הוועדה "מוועדת מנצארה" בירדן – אחת האגודות הפועלות תחת הקואליציה – 50,000 דינר. לאחר העברת הכסף, פנו לוועדה אמין שוויקי, נאסר אבו סעוד חליל וחאלד אבו ערפה – פעילי חמאס בכירים בירושלים – וביקשו ממנה לקבל לידם את הכסף שהתקבל מירדן, בטענה כי כסף זה יועד להם ונשלח לוועדה עבורם. בתחילה, כך נטען, התנגד יושב ראש הוועדה להעברת הכסף, אולם לאחר שנועץ ביתר חברי הוועדה, והעורר ביניהם, החליט להיענות לבקשתם של השלושה ולהעביר לידם את הכסף, שבחלקו נעשה כבר שימוש. בסמוך לקבלת החלטה זו, העבירו הנאשמים, והעורר בכלל זה, סכום של 35,000 דינר לנאסר אבו-סעוד. בהמשך, פנה נציג הקואליציה לקסראוי וביקש ממנו כי הוועדה תמצא דרך להעברת כספי הקואליציה לאנשי חמאס ירושלים מבלי להותיר עקבות. לאחר עריכת התייעצות בין הנאשמים, סיכם קסראוי עם נציגי הקואליציה כי הכספים יועברו מן הקואליציה לירדן, ומשם, באמצעות חלפנים, הם יועברו במזומן לוועדה ודרכה, לפעילי החמאס בירושלים. בדרך זו, נטען, העבירו הנאשמים – ובכללם העורר – לפעילי חמאס ירושלים סכום כולל של 900,000 ש"ח, ביודעם כי בכך הם מסייעים בהעברת כספי טרור לפעילים בארגון טרור. בגין כך, יוחסו לנאשמים ולעורר עבירות של פעולה ברכוש למטרות טרור לפי סעיף 8 לחוק איסור מימון טרור; ביצוע שירות עבור התאחדות בלתי מותרת, לפי סעיפים 85(1)(ג) ו-73 לתקנות ההגנה; ומגע עם סוכן חוץ לפי סעיף 114 לחוק העונשין; ועבירה של תמיכה בארגון טרוריסטי לפי סעיף 4(ד) לפקודת למניעת טרור, התש"ח-1948.

2. עם הגשת כתב האישום הגישה המדינה בקשה למעצרו של העורר ויתר הנאשמים עד לתום ההליכים נגדם, ובהחלטתו מיום 5.7.07 קיבל בית המשפט (כב' השופט י' עדיאל) את הבקשה ביחס לעורר (יתר הנאשמים נעצרו עד לתום ההליכים בהליך נפרד). נקבע, כי בידי המשיבה מצויות ראיות לכאורה לכך שהעורר היה חבר בוועדה, לכך שהיתה לו מעורבות עמוקה בפעילותה ולכך שהוא היה מוסמך, יחד עם אחרים, לקבוע את ייעודם של הכספים שהגיעו לידיה. בהמשך נקבע, כי קיימות גם ראיות לכאורה לכך שהוועדה שימשה צינור להעברת כספים מהתאגדויות בלתי מותרות

הקשורות לחמאס לפעילויות של החמאס בישראל ולפעילויות צדקה. עוד נקבע, כי קיימות ראיות לכאורה לכך שהעורר היה מעורב באופן ישיר בהעברות כספים כאמור (עמ' 4-5 להחלטתו של בית המשפט המחוזי). בד בבד נקבע, כי עוצמתן של הראיות הלכאוריות ביחס לפעילויות האחרות שיוחסו לעורר בכתב האישום – לרבות קבלת סכום של 17.5 מיליון ש"ח מאת הקואליציה, והעברת סכום של 900,000 ש"ח לאנשי חמאס בירושלים – אינה גבוהה (עמ' 8 להחלטה).

בהמשך קבע בית משפט קמא, כי בעניינו של העורר קמה חזקת מסוכנות סטטוטורית מכוח העבירה של ביצוע שירות בשביל התאחדות בלתי מותרת ולאור הוראת סעיף 35(ב)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1966. עילת מסוכנות זו, נקבע בהמשך, לא נסתרה בידי העורר ולא ניתן לאינה באמצעות חלופת מעצר. זאת, נוכח אופיין של העבירות שיוחסו לעורר, הטומנות בחובן סיכון רב לציבור וניתן לבצען גם ממקום מעצר הבית. על יסוד כל אלה, הורה בית משפט קמא על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים נגדו.

3. מכאן הערר שלפני. במעמד הדיון בעל-פה, הביעה באת-כוחו של העורר הסכמה לקיומן של ראיות לכאורה לצורך דיון זה, והערר התמקד בשאלת המסוכנות ובבקשת העורר לשחררו לחלופת מעצר. העורר טוען כי לא נשקפת ממנו מסוכנות המצדיקה את מעצרו עד לתום ההליכים. את עמדתו זו הוא תומך במספר נימוקים. ראשית הוא טוען, כי העבירות המיוחסות לו בגדרו של האישום הראשון מבוססות בעיקרן, על חוק איסור מימון פעולות טרור, התשס"ה – 2005 והן אינן מקימות חזקת מסוכנות. שנית הוא טוען, כי באישום השני לא יוחס לו באופן אישי ביצועו של מעשה עבירה כלשהו ובנוסף, מוזכרת בו התנגדותו להעברת הכספים לידיהם של פעילי החמאס. נתונים אלה מלמדים אף הם, כך להשקפת העורר, על כך שלא נשקפת ממנו מסוכנות כלשהי. שלישית טוען העורר, כי נוכח נתוניו האישיים – לרבות היותו בעל משפחה ועברו הנקי – ובשל העובדה שמעורבותו בעבירות הנטענות הינה, אם בכלל, שולית, לא נשקפת ממנו כל סכנה ויש לשחררו לחלופת מעצר. בהקשר זה מוסיף העורר וטוען, כי בית משפט קמא, לא איבחן כראוי בינו לבין יתר הנאשמים, שכן בעוד הוא עצמו מוגדר בכתב האישום כחבר בעמותה בלבד, יתר הנאשמים היו מוביליה ומנהליה של הפעילות המתוארת בכתב האישום. ממילא, כך העורר, הוועדה נסגרה זה מכבר, כל רכושה הוחרם וראשיה עצורים. בנסיבות אלה, טוען הוא, כי אף אם היה חפץ לעשות כן, אין הוא יכול לבצע מעשים דומים לאלו המיוחסים לו גם אם ישוחרר

לחלופת מעצר. לבסוף טוען העורר, כי ההליכים בעניינו צפויים להימשך זמן רב, ואף מן הטעם הזה יש, להשקפתו, להורות על שחרורו לחלופת מעצר.

המדינה סבורה כי יש לדחות את הערר בשל המסוכנות הברורה הנשקפת, לטעמה, מן העורר. לטענתה, העורר אכן היה חבר בעמותה, כפי המיוחס בכתב האישום. בפועל, הוא שימש כמזכיר הוועדה וכאחד ממורשי החתימה בחשבונותיה ולפיכך, אין יסוד לטענה בדבר מעמדו השולי והזוטר בה. לכן, מתווספת העובדה שבשל מעמדו בוועדה, היה העורר מודע היטב למקורות המימון שלה. כל אלה, נטען, מעידים על מסוכנותו של העורר ומצדיקים את מעצרו עד לתום ההליכים במשפט המתנהל נגדו.

4. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים הגעתי למסקנה כי דין הערר להידחות. כבית משפט קמא אף אני סבור, כי נוכח העבירות שיוחסו לעורר – הן בגדרו של האישום הראשון הן בגדרו של האישום השני – קמה בעניינו חזקת מסוכנות סטטוטורית. אבאר את דבריי. סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים") קובע, כי מקום בו נאשם אדם בעבירות הבטחון המפורטות בסעיף 35 לחוק המעצרים, קמה בעניינו עילת מעצר סטטוטורית (יעקב קדמי "על סדר הדין הפלילי" התשס"ג-2003, חלק ראשון, עמ' 189 ועמ' 253. להלן: קדמי). בעניינו, יוחסו לעורר בגדרם של שני האישומים המופיעים בכתב האישום שתי עבירות של ביצוע שירות עבור התאחדות בלתי מותרת לפי סעיף 85 לתקנות ההגנה. עבירות לפי סעיף זה מוגדרות, בסעיף 35 לחוק המעצרים כעבירות בטחון, המקימות עילת מסוכנות לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(2) לחוק המעצרים. בכך די כדי לקבוע, כי קמה בעניינו של העורר חזקת מסוכנות סטטוטורית (השוו לעניין זה: בש"פ 7223/03 מחג'אנה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 18.8.2003). להלן: עניין מחג'אנה; בש"פ 7358/03 אגבריה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 31.8.2003). להלן: עניין אגבריה; בש"פ 10823/06 בהלול נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 17.1.2007). להלן: עניין בהלול). בנוסף, בגדרו של האישום השני יוחסו לעורר גם עבירה של פעולה ברכוש למטרות טרור לפי סעיף 8 לחוק איסור מימון טרור, המקימה אף היא – מכוחם של סעיפי חוק המעצרים עליהם עמדנו לעיל – חזקת מסוכנות סטטוטורית.

טענותיו של העורר אינן מפריכות חזקה זו. כפי שצוין לעיל, באת-כוחו המלומדת של העורר מיקדה טענותיה בשאלת המסוכנות ולא בשאלת קיומן של ראיות לכאורה, אולם מן הנמנע הוא שלא להתייחס למקצתן של ראיות אלה, ככל שהדבר

נדרש לבחינת טענתו של העורר בדבר מעמדו הזוטר בוועדה. לאחר שעיינתי בראיות הרלוונטיות, אני סבור כי לכאורה, בטענה זו אין ממש. מהודעותיהם של פראח ועבדין, – אשר נאשמו, כאמור, בכתב אישום אחד עם העורר – עולה, כי השניים הצביעו על מקומו המרכזי של העורר בוועדה. כך, פראח טען בהודעתו מיום 19.4.07 כי העורר הוא "מנכ"ל הוועדה" (עמ' 2 להודעה מיום 19.4.07). בהודעה נוספת הוא תיאר את העורר באופן הבא: "אחמד סלאח אל כורד הוא שומר הסוד של הוועדה וגם עוזרו של יושב ראש הוועדה" (עמ' 2 להודעה מיום 1.4.07). באותה הודעה הוסיף וטען פראח, כי העורר הוא אחד משלושת מורשי החתימה בחשבונות הוועדה (עמ' 3 להודעה מיום 1.4.07). עבדין טען בחלק מהודעותיו כי העורר הוא "מנכ"ל של הוועדה" (עמ' 2 להודעה מיום 10.5.07) ובמקום אחר טען כי העורר הוא "מזכיר הוועדה", כי הוא עובד עם רואה-החשבון של הוועדה וכי כאשר היו מגיעים כספים מן הקואליציה "היו מתקשרים למחמד על מנת שיעביר הסכום המבוקש ואחמד אלכורד [הכוונה לעורר, ע' פ'] היה עובד מול הסוחרים ואנשי העסקים אשר היו מעבירים את הכספים מחשבון האגודה בירדן" (עמ' 2-4 להודעה מיום 22.5.07). בהודעות נוספות מסר עבדין כי העורר היה אחראי על חלוקת כספי הוועדה וכי העורר היה מודע למקורם של הכספים שזרמו לחשבונותיה של הוועדה (עמ' 6 להודעה מיום 22.5.07 עמ' 2 להודעה מיום 13.5.07). הודעותיהם של פראח ועבדין – שהיו שניהם, על פי הנטען, דמויות מובילות בוועדה – מביאות למסקנה כי לכאורה, העורר לא היה דמות שולית בוועדה אלא מי שבידו הופקדו החלטות פיננסיות הקשורות לחשבונות הוועדה.

לאלה, מצטרפת ההתרשמות כי לכאורה, העורר היה מודע היטב למקורם של הכספים המגיעים לחשבונותיה של הוועדה ולסיבה בגינה עשו כספים אלה את דרכם לחשבונות הוועדה דווקא. כך, כאשר נשאל העורר אודות הקואליציה הוא השיב: "זה עמותה שתומכת [ב]פעולות ארגון חמאס. כי ישראל ומדינות אירופה וארה"ב אוסרים העברת כספים מעמותות צדקה איסלאמיות לחמאס בעולם ולחשבון הבנקים הגדה המערבית וירושלים. העמותה מעבירה כסף לחמאס בצורה לא ישירה. עמותת... בראשות מחמד פראח (הכוונה לוועדה, ע' פ') משמשת כצינור להעברת כספים לא חוקיים מעמותות איסלאמיות בעולם לחמאס בירושלים כדי לממן פרויקטים" (עמ' 2 להודעת העורר מיום 28.5.07). סיכומו של דבר, התשתית הלכאורית מובילה למסקנה כי העורר מילא תפקיד מהותי בגוף אשר שימש כצינור להעברת כספים לארגון חמאס בישראל. במאמר מוסגר אעיר, כי טענת העורר – המגובה בעדותו שלו ובעדויותיהם של מעורבים אחרים בפרשה – לפיה הוא התנגד בחלק מהמקרים להעברת הכספים לאנשי חמאס, אינה יכולה לסייע לו בשלב זה, שכן אף אם נניח, לצורך הדיון, כי

העורר אכן התנגד להעברת הכספים האמורה הרי שבפועל, לאחר שהביע את התנגדותו, המשיך העורר בפעילותו בוועדה ולא ניתק עצמו ממנה. בנסיבות אלה, ונוכח קיומה של חזקת מסוכנות סטטוטורית הנצמחת מאופיין וטיבן של העבירות המיוחסות לעורר, לא ניתן לקבל את טענתו לפיה לא נשקפת ממנו מסוכנות.

גם לאחר ששקלתי את נסיבותיו האישיות של העורר, לא שוכנעתי כי ניתן, בנסיבות המקרה שלפנינו, לשחררו לחלופת מעצר. אכן, העורר אינו איש צעיר, ועברו נקי. בצד האמור, יש לזכור את אפיון המיוחד של עבירות נגד בטחון המדינה, באשר אליהן נפסק: "העמדה המקובלת בפסיקה באשר לעבירות נגד בטחון המדינה גורסת כי ככלל, עבירות מסוג זה אף שאינן שוללות, מיניה וביה, כל שיקול וכל בדיקה של חלופת מעצר אפשרית, הרי שבדרך כלל מצדיקות הן את מעצרו של הנאשם עד תום ההליכים. זאת, נוכח החשש שמי שמואשם בהן עשוי להמשיך לסכן את בטחון המדינה, גם אם לא הובאה ראיה קונקרטיה הצופה את המשך פעילותו המזיקה בעתיד" (בש"פ 2975/06 אבו מדיעם נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 7.5.06). והשוו: עניין אגבריה הנ"ל, פסקה 4 להחלטתה של השופטת (כתוארה אז) ביניש). מחומר הראיות עולה, לכאורה, כי העורר מילא תפקיד מהותי בביצוען של עבירות בטחון. גם אם פעילותו של העורר, ובכללה מתן שירות להתאחדות בלתי מותרת ותמיכה בארגון טרור, התמקדה לכאורה בהיבט אזרחי- כלכלי של הזרמת כספים, שלפי טענתו נועדו לשמש לפעילות "אזרחית", היינו כזו המכונה "דעווה", ומיועדת לקרב את הציבור הפלסטיני לתנועת החמאס ולהרחיב את מעגל התומכים בה, אין באמור כדי לגרוע מן הסיכון הנשקף ממנו. כפי שנפסק לאחרונה, "הפסיקה הכירה כבר בכך שפעילות בארגון טרור שהיא בעלת אופי אזרחי טומנת בחובה סיכון ממשי לביטחון הציבור בישראל" (ע"פ 3827/06 פלוני נ' מדינת ישראל, 27.3.07. והשוו: עניין בהלול הנ"ל, פסקה 4 להחלטתה של השופטת חיות; עניין מחג'אנה הנ"ל, פסקה 5 להחלטתה של השופטת (כתוארה אז) ביניש). העובדה כי העורר יוכל להמשיך בביצוע הפעילות המיוחסת לו, גם בתנאים של מעצר בית, עליה עמד בית המשפט המחוזי, מבססת את המסקנה, כי אין יסוד להורות על חלופת מעצר במקרה זה.

לבסוף אומר, כי טענתה של באת-כוח העורר בדבר התארכותו הצפויה של ההליך המשפטי המתנהל בעניינו של שולחה – אין בה, לעת הזו, כדי לחייב את שחרורו לחלופת מעצר. למותר לציין, כי ככל ששמיעת הראיות בהליך המתנהל בעניינו של העורר תתארך מעבר למועד הקבוע בחוק, ייבחן המשך מעצרו, בגדר האיזונים שהם פועל יוצא של הוראת סעיף 62 לחוק המעצרים.

על יסוד כל האמור, הערר נדחה.

ניתנה היום, כ"א באלול התשס"ז (4.9.07).

שׁוֹפֵט